

СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд на

Станислава Петрова Рашева

Специфика на религиозно-философските идеи в дофилософската епоха на Древна Индия (VI – IV в. пр. н. е.)

редовен докторант към катедра „История на философията“ на Философски факултет на СУ „Св.Кл.Охридски“

за присъждане на образователна и научна степен

„ДОКТОР“

по научната специалност „История на философията“ професионално направление 2.3. Философия

от проф. д-р Иван Камбуров

Дисертацията на Станислава Рашева е първото и значимо изследване в българската историко-философска мисъл върху ставането на древноиндийската философия и конкретно върху формирането на философския инструментарий благодарение на който можем да говорим за рефлексивно рационален подход при конституирането на древноиндийския философски модел. Докторантът поставя въпроса за категорията „индийска философия“ в общия историко-философски контекст. На този мисловен фон се извеждат спецификите на основните идеи, понятия, феномени и събития в Древна Индия, които си приемат за водещи при формирането на смисловото философско поле на древноиндийските мъдреци. В случая е важно да отбележим, проблематичността на подобен подход от страна на европоцентристкия тип философско мислене, което дисертантът е анализирал и на конкретен текстови материал е заявил своята позиция. В случая, на анализ е подложен един изключително сложен от гледна точка на разнородния текстови материал етап на развитието на древноиндийската мисъл, който се фиксира като „дофилософски етап“. Именно в контекста на тази духовна и идейна

енигма на древноиндийския дух се крие и неговото различие от ставането на древногръцката философия, както в ценностен, така и в практически аспект. За открояване на тези специфики Ст. Рашева анализира не само изследванията по този въпрос в нашата, но и световната историко-философска и индологична мисъл.

Научно-изследователската процедура е ясно формулирана от докторанта. Обектът на изследването е дофилософската епоха на Древна Индия (VI – IV в. пр. н. е.), а предмет на изследване е открояване на спецификата на религиозно-философските идеи в тази дофилософска епоха. В случая, под идеи авторът визира всички онези феномени като: създаване на понятиен апарат; осъществяване на промени в мисловните модели; даване на нови отговори на „вечните“ въпроси; разколебаване на социалната обусловеност; наблюдава се събитийност в научното поле на езика и неговата роля чрез граматична фиксация на писмеността, философията е обявена за „наука, осветяваща останалите научни области“.

Основната цел на настоящия дисертационен труд е да изследва, разкрие и дефинира спецификите в религиозно-философските идеи в дофилософската епоха на Древна Индия. Разкриването на съдържанието на тази цел дисертантът вижда в анализа на отделни идеи от дофилософската нагласа в мисловността в Древна Индия, като се деконструират погрешни представи за възникване на философската мисъл с оглед търсенето на основите за ставане на индийската философия да се открият в ранно възникналите научни области – граматика, политология, реторика, а не в мита и религията, както е в класическия древногръцки модел. В този контекст докторантът въвежда и критерий за ограничение и това е спецификата на този процес.

Задачите са формулирани правилно и текстово изследвани.

Основните методи съответстват на проведеното изследване, а те са: сравнително-историческият метод; историософският подход; методът на анализ и синтез, както и на феноменологичен и херменевтичен подход.

Считаме, че петте изведени приноса като резултат на приложения изследователски модел са точни и обективни.

Самият дисертационен труд е с общ обем 251 страници, от които 14 страници са заглавна, съдържание и библиография. Изложението на дисертацията се състои от увод, три глави и заключение. Библиографията съдържа общо 222 източника: 103 от тях са на кирилица (български и руски език), а останалите 119 са на латиница. Посочени са 11 преводи на източници от санскрит.

Всички глави и параграфи са логически свързани, а съдържанието на параграфите е изложено аналитично и всеки един извод има своята доказателствена обосновка. След всяка глава за прегледност са изведени основните изводи.

В заключението теоретичните изводи са ясно формулирани, като на всяка поставена задача съответства получен резултат. Приемам и формулираните на основата на заключителните изводи приносни моменти.

От съществено значение за да бъдем убедени дали докторантът се е справил с изследователската процедура е наличието на онази неотменима част на процедурата по защита на дисертационното изследване, при която докторантът ясно формулира кои резултати от изследването си определя за значими и оформяйки ги като тези и ги представя за защита. В конкретния случай този факт е налице и ясно демонстриран.

Тезите които Станислава Рашева изнася на защита и които са синтетично следствие от представеното дисертационното изследване са:

- 1.Идейният религиозно-философски континуум в Древна Индия до появата на базовите философски текстове на съответните даршани – сутрите, не може да бъде определян като философия.
2. Санскритската граматика със своите метатеоретични аксиоми е първата проява на теоретично знание и образец за бъдеща рефлексивна дейност на философското знание.
3. Появата на будизма е основният не само идеен, но и критично-рефлексивен момент, стимулиращ развитието на брахманската философска мисъл.
4. Древна Индия (IV в. пр. е) изработва нормативно понятие за теоретична форма на знание за битието и практическите ценности, постигната чрез рефлексия – анвикшики, което по своето съдържание се доближава до античната гръцка представа за философия, но акцентира върху практическия резултат от това знание – освобождението.

Основните моменти от дисертацията са апробирани в участие на 3 научни национални конференции и са отразени в 3 публикации.

Авторефератът отразява напълно основните теоретични моменти от текста на дисертацията.

Като научен ръководител нямам общи публикации с докторанта.

Заключение: Изхождайки от представения текст, от показаната от докторанта аналитичност, теоретична коректност, способността правилно да формулира, организира и изследва такъв сложен теоретичен предмет, а така също и от постигнатите в представената дисертация теоретични резултати, както и от правилно формулираните и теоретично защитени тези, като член на научното жури ще гласувам напълно убедено за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност **История на философията (Източна философия)** на **Станислава Петрова Рашева**

София

проф. д-р:.....

26.04.2021

(Ив.Камбуров)